

KONCEPCJA PRACY OŚRODKA

Spis treści

- Misja str. 2
- Wizja str. 2
- Wprowadzenie str. 3
- Kwalifikacja uczniów str. 4
- Metody pracy str. 4
 - Metody rozwijania zachowań pożądanых str. 4
 - Metody pracy nad zachowaniami niepożądanymi str. 7
- System pracy i zadania nauczycieli str. 12
- Nauczyciele specjaliści str. 14
- Zadania superwizorów str. 17
- Decyzje zespołów wychowawczych str. 18
- Wczesna edukacja str. 19
- Aktywizacja zawodowa str. 20
- Rozwój samodzielności str. 21
- Program wychowawczo-profilaktyczny str. 24
- Praca zespołów nauczycielskich str. 27
- Wolontariat str. 29
- Współpraca z domami rodzinnymi uczniów str. 30
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym str. 32

MISJA OŚRODKA

Dążymy do rozwinięcia pełni potencjalnych możliwości tkwiących w każdym naszym uczniu. Każdy mały krok w jego rozwoju jest dla nas cenny.

WIZJA OŚRODKA

1. Tworzymy placówkę utrzymującą najwyższe standardy edukacji i terapii dzieci i młodzieży z autyzmem oparte na zasadach analizy i terapii behawioralnej.
2. Tworzymy miejsce edukacji i przestrzeń społeczną dla osób z autyzmem.
3. Stale doskonalimy swoje umiejętności zawodowe, a także wypracowujemy i propagujemy efektywne, oparte na podstawach naukowych i etyczne sposoby pomagania osobom z autyzmem.
4. Wspieramy rodzinę przez pomoc w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów, uczenie metod pracy i włączanie w proces edukacji dziecka.
5. Jesteśmy rzecznikiem interesów ucznia w kontaktach z władzami różnego szczebla, instytucjami i środowiskiem lokalnym.
6. We współpracy z samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym uczestniczymy w tworzeniu systemu edukacji i wsparcia dla osób z autyzmem.
7. Jesteśmy placówką modelową i szkoleniową dla innych. Popularyzujemy nasze osiągnięcia poprzez konferencje, publikacje, stronę internetową.
8. Dążymy do tego, aby absolwent naszego ośrodka był dorosłym człowiekiem maksymalnie wolnym od autystycznych ograniczeń, stanowiącym o swoim życiu, samodzielnym, aktywnym w relacjach z innymi ludźmi, zintegrowanym ze środowiskiem lokalnym i szczęśliwym.

WPROWADZENIE

SORW dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem jest formą kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem z gminy Gdańsk. Został powołany na początku 1992 jako jeden z pierwszych ośrodków w kraju, z inicjatywy rodziców dzieci autystycznych. Ośrodek jest pierwszą w kraju placówką pracującą w oparciu o zasady analizy behawioralnej stosowanej. Wprowadził na grunt polski efektywne, oparte na badaniach naukowych metody pracy z osobami autystycznymi wzorując się na Princeton Child Development Institute oraz Programie Wczesnej Interwencji Uniwersytetu Kalifornijskiego UCLA. Ośrodek uczestniczy w programie „Życ razem” – wsparcie i integracja od wczesnego dzieciństwa po wiek dojrzały.

Podstawą prawną działalności Ośrodka są Rozporządzenia Ministra Edukacji dot. placówek oraz statutów placówek.

Pod opieką Ośrodka znajdują się dzieci i młodzież od 3 do 24 roku życia z Gminy Gdańsk. Uczniowie ze względu na specyfikę swojej niepełnosprawności nie mogą chodzić do zwykłych przedszkoli i szkół. Przed rozpoczęciem edukacji i terapii zazwyczaj nie mówią lub nie używają mowy w sposób funkcjonalny, ani nie posługują się innymi systemami komunikowania np. językiem migowym, czy obrazkowym. Nie rozumieją rzeczywistości, która jest wokół nich. Nie umieją skupiać uwagi na osobie, która się do nich zwraca. Nie uczą się przez naśladowanie, nie mają też żadnej motywacji do nauki. Poznawanie świata i nabywanie nowych umiejętności utrudniają im również zachowania autostymulacyjne, autoagresywne i agresywne, które potrafią zdominować całą ich aktywność. Dzieci te mają cechy wspólne, świadczące o autyzmie, lecz każde z nich jest także indywidualnością różniącą się zachowaniem, ilorazem inteligencji, osobowością i charakterem. Każde ma swój potencjał, który może rozwijać, jednak pod warunkiem otrzymania specjalistycznej, intensywnej, konsekwentnej i wieloletniej edukacji i terapii. Niektóre z dzieci trafiają do Ośrodka po ukończeniu 3 lat, inne dopiero w wieku szkolnym, kiedy okazuje się, że ze względu na liczne zachowania zakłócające, słabe rozumienie mowy i brak koncentracji uwagi nie radzą sobie w żadnej szkole. Wszyscy uczniowie Ośrodka mają zapewnioną edukację i terapię indywidualną, to znaczy, że na jednego ucznia przypada najczęściej jeden nauczyciel. Od 7 roku życia uczniowie realizują obowiązek szkolny. W Ośrodku przebywają 4-6 godzin dziennie, a potem wracają do swoich rodzin. Większość uczniów pracuje w grupach 3-4 osobowych, dobranych według kryterium wieku biologicznego i rozwojowego, a także stopnia nasilenia trudnych zachowań.

KWALIFIKACJA UCZNIÓW

Rokrocznie co najmniej kilkanaście rodzin stara się o przyjęcie dziecka do Ośrodka. Wynika to z bardzo dobrej opinii naszej placówki jak i z faktu, że jest bardzo mało specjalistycznych placówek oferujących efektywną edukację i terapię dzieciom autystycznym.

Przyjęcia nowych uczniów dokonuje się w momencie, gdy zwolni się miejsce edukacji i terapii lub gdy zostanie przyznany nowy etat. O przyjęciu do Ośrodka decyduje Zespół Kwalifikacyjny składający się z 5 osób: dyrektora Ośrodka oraz doświadczonych nauczycieli z długim stażem pracy w Ośrodku. Zespół podejmuje decyzje większością głosów wszystkich obecnych członków. Postępowaniem kwalifikacyjnym mogą być objęte osoby od 3 r.ż. do 20 r.ż. . Posiedzenie zespołu odbywa się na początku II semestru każdego roku szkolnego (jeśli od września tego roku będzie w Ośrodku wolne miejsce) lub w każdym momencie roku szkolnego, gdy zwalnia się miejsce w Ośrodku. Postępowanie kwalifikacyjne odbywa się na podstawie następujących dokumentów: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność sprzężoną, z których jedną jest autyzm, wniosek o przyjęcie dziecka do Ośrodka podpisany przez rodziców lub opiekunów prawnych, wszelkie dokumenty pozwalające poznać poziom funkcjonowania dziecka. Dalej postępowanie kwalifikacyjne obejmuje zapoznanie się z dostarczoną dokumentacją, przeprowadzenie wywiadu z rodzicami oraz obserwację dziecka. Kwalifikacja odbywa się według następujących kryteriów: diagnoza zaburzenia ze spektrum autyzmu, poziom funkcjonowania, wiek, sytuacja rodzinna dziecka. Pierwszeństwo w przyjmowaniu do Ośrodka mają dzieci i młodzież, które wcześniej przeszły pozytywnie proces kwalifikacyjny, a nie zostały przyjęte ze względu na brak miejsc. Przyjęcie dziecka do Ośrodka odbywa się w oparciu o decyzję Zespołu Kwalifikacyjnego oraz orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej.

METODY PRACY

a. Metody rozwijania zachowań pożądanych

W Ośrodku prowadzona jest edukacja i terapia behawioralna, która wykorzystuje zasady Stosowanej Analizy Zachowania w nurcie zachowań werbalnych (zgodnie ze Skinnerowskim podziałem umiejętności komunikacyjnych na operanty werbalne, czyli zachowania werbalne, ze względu na funkcje, gdzie słowo jest identyfikowane z uwagi na intencję jego użycia). Bazując na podstawowych pojęciach wypracowanych przez Stosowaną Analizę Zachowania (determinizm, empiryzm i prostota wyjaśnień) analizuje się każde zachowanie uczniów w kategoriach bodźców, reakcji i konsekwencji

oraz operacji motywacyjnych (MO), wprowadza interwencję edukacyjno-terapeutyczną, a następnie w sposób naukowy, w oparciu o prowadzoną rejestrację, sprawdza jej efekty. Z uwagi na to, że u osób z autyzmem motywacja jest zwykle odmienna od typowej, czyli występującej u osób neurotypowych (bez zaburzenia ze spektrum autyzmu), a w konsekwencji obserwuje się brak podstawowych umiejętności społecznych oraz wiele nietypowych, często trudnych zachowań (w tym stymulacji), konieczna jest praca nad zachowaniami niefunkcjonalnymi i uczenie wielu nowych potrzebnych umiejętności poprzez tworzenie, budowanie bardziej typowej motywacji. Tym samym główne cele terapii behawioralnej, stosowanej w Ośrodku, to:

- kształtowanie nowych umiejętności i zachowań przy wykorzystaniu różnorodnych systemów wzmocnień i wiedzy na temat operacji motywacyjnych, co oznacza dla nauczycieli konieczność przekierowania motywacji nietypowej na bardziej typową poprzez kojarzenie wzmocnień utrwalonych i dotychczas wybieranych przez uczniów z autyzmem ze wzmocnieniami nowymi i, co bardzo ważne, coraz bardziej zróżnicowanymi, a w konsekwencji przeniesienie dotychczasowej motywacji na wzmocnienia społeczne, czyli zbudowanie typowej dla neurotypowych osób motywacji (związanej z ludźmi i ich aktywnościami - relacje i to, co robią ludzie jest najważniejsze). Elementem takiego podejścia jest to, że na początku nauczyciel wykorzystuje więc odmienną motywację ucznia, a w procesie nauki dodaje bardziej typowe wzmocnienia, jednocześnie osłabiając mniej odpowiednie;
- redukcja i zmiana zachowań niepożądanych, często współwystępujących u uczniów z autyzmem, opierając się na wzmocnianiu przejawów pożądanых i akceptowalnych społecznie form działań i stosowaniu w praktyce, w trakcie uczenia, wielu strategii proaktywnych mających zmniejszyć prawdopodobieństwo występowania zachowań trudnych;
- generalizowanie nabytych umiejętności - o generalizacji mówimy wtedy, gdy zachowanie wyuczone w określonym miejscu, przez danego ucznia, w obecności jednego nauczyciela i przy użyciu wykorzystywanych w trakcie nauki materiałów występuje w naturalnym otoczeniu. Możemy powiedzieć, że reakcja została zgeneralizowana, jeśli pojawia się w warunkach innych od uczonych (treningowych), w obecności różnych osób i utrzymuje się po zakończeniu procesu uczenia.

W Ośrodku wykorzystywane są skuteczne metody i techniki pracy, niektóre stworzone specjalnie na potrzeby dzieci z autyzmem, w tym:

- metoda wyodrębnionych prób - w metodzie tej osobą inicjującą proces nauczania jest zawsze nauczyciel, który tworzy ściśle ustrukturuwane środowisko (wybiera pomoce, miejsce i czas działania). Uczy przykładowo takich czynności, jak: naśladowanie, dopasowywanie, sortowanie, porządkowanie, odpowiadania na pytania typu „co to jest?” i „jaki to kolor?”. Bodziec dyskryminacyjny (polecenie lub inny sygnał służący zainicjowaniu działania przez ucznia) jest prezentowany przez nauczyciela, a polecenia są wielokrotnie powtarzane w celu utrwalenia uczonej umiejętności;
- uczenie w naturalnym środowisku (NET) – to metoda uczenia polegająca na uczeniu zaplanowanych celów, ale wtedy, gdy występuje naturalna motywacja ucznia. Konieczne jest więc aranżowanie środowiska po to, by wzbudzić zainteresowanie lub potrzebę dziecka. Oznacza to, że nauczyciel w sposób wcześniej przez siebie zaplanowany przygotowuje wiele okazji do uczenia poprzez odpowiednie aranżowanie środowiska (np. poprzez przynoszenie ciekawych obiektów lub ograniczanie dostępu do tych, którymi zwykle interesuje się uczeń i wcześniej były łatwo mu dostępne) i uczenie w ten sposób, by wywołać zainteresowanie lub potrzebę ucznia, a następnie czeka na wyrażenie przez dziecko zainteresowania i wówczas wdraża coraz bardziej zaawansowane cele uczenia (przede wszystkim wyrażania próśb);
- uczenie przy okazji (OTM od „on the move”) – to metoda uczenia, która odbywa się pod wpływem chwili i może mieć miejsce wszędzie i wielu różnych umiejętności werbalnych. Nauczyciel wykorzystuje niezaplanowany przez siebie moment na naukę opierając się na niezaplanowanym celu. Uczenie przy okazji realizowane jest więc w sytuacjach, w których dziecko przejawia naturalne czymś zainteresowanie;
- łańcuchy czynności - technika, w której łączy się dwa lub więcej zachowań cząstkowych w sekwencje zachowań, aby otrzymać zachowanie złożone. Stosujemy wtedy, gdy uczeń musi nauczyć się sekwencji czynności w celu właściwego wykonania zadania (między innymi: ubierania i rozbierania się, przygotowania posiłków, mycia zębów, itp.);
- kształtowanie - to technika, dzięki której pożądanе działanie/zachowanie jest uczone przez sukcesywne wzmacnianie działania/zachowania zbliżonego do celowego. Aby zachowanie mogło być nagrodzone musi być przynajmniej tak samo dobre, jak to ostatnio nagrodzone;
- plany aktywności - to zestawienia zdjęć lub słów, które są wskazówką do wykonywania określonych sekwencji czynności. Plan aktywności może występować w wielu formach. Początkowo jest to zazwyczaj segregator formatu A5 lub A4 ze zdjęciami lub słowami

na każdej stronie będącymi wskazówką dla dziecka do wykonywania zadań, podejmowania aktywności;

- wideomodelowanie - to metoda, która wykorzystuje wcześniej specjalnie przygotowane nagrania filmowe do nauki między innymi takich umiejętności jak: naśladowanie, rozwój mowy biernej i czynnej, zachowania społecznych, zabawa tematyczna i w udawanie.

Pracując z uczniami nauczyciele stosują różnorodne, właściwe i najbardziej skuteczne dla zaplanowanego celu edukacyjnego podpowiedzi, które następnie umiejętnie i systematycznie wycofują. Podpowiedzi pozwalają na unikanie błędnych zachowań/reakcji, ułatwiają uczniom nabywanie nowych umiejętności oraz przyspieszają tempo uczenia, zmniejszają prawdopodobieństwo pojawienia się zachowań trudnych. Zwykle stosowane są podpowiedzi od największej od najmniejszej, aż do całkowitego ich wycofania.

Do dyspozycji mamy następujące rodzaje podpowiedzi:

- manualne (inaczej fizyczne, pełne lub częściowe),
- poprzez modelowanie własnym zachowaniem (imitacyjne),
- podpowiedzi w ramach bodźca, w tym poprzez organizację przestrzeni,
- wskazujące (gestem),
- werbalne (słowne, inaczej echowe),
- wizualne (w formie obrazka, symbolu lub napisanego wyrazu)

Jedynie w przypadku kształtowania umiejętności dotyczących samodzielności stosujemy podpowiedzi niewerbalne: manualne albo w formie planu aktywności, nie udzielamy żadnych instrukcji słownych.

Wszystko to razem wpływa na efektywność oddziaływań edukacyjno-terapeutycznych

b. Metody pracy nad zachowaniami niepożądanymi

Osoby ze zdiagnozowanym autystycznym spektrum zaburzeń często angażują się w zachowania trudne, które ze względu na ich specyfikę (intensywność, czas trwania) mogą powodować niebezpieczeństwo fizyczne dla osoby, która się w nich angażuje oraz dla osób z jej otoczenia. Ponadto zachowania trudne istotnie ograniczają lub uniemożliwiają: naukę nowych umiejętności, codzienne funkcjonowanie, integrację z grupą rówieśniczą oraz dostęp do miejsc publicznych.

Zachowania niepożądane często prezentowane przez naszych uczniów to: agresja (skierowana na inne osoby lub przedmioty); autoagresja (samookaleczenia); stereotypowe zachowania

(specyficzne stymulacyjne ruchy ciałem, jego częściami lub przedmiotami); zachowania rutynowe (przymus wykonania czynności w określony sposób); niewłaściwe reakcje emocjonalne (krzyk, płacz, śmiech, reakcje fobiczne); problemy związane z jedzeniem, załatwianiem swoich potrzeb fizjologicznych; odmowa wykonywania poleceń lub zbyt wolne tempo reagowania.

Przystępując do pracy nad redukcją zachowań niepożądanych na podstawie obserwacji ucznia oraz danych z wywiadu z rodzicami, opiekunami sporządzamy listę trudnych zachowań.

Następnie wybieramy w porozumieniu z rodziną te zachowania, nad którymi należy rozpocząć pracę w pierwszej kolejności (zagrożające życiu, zdrowiu, dezorganizujące życie rodzinne). Po czym przeprowadzamy analizę funkcjonalną zachowania, a więc kolejno:

1. szczegółowo opisujemy zachowanie niepożądane i pożądaną zachowania alternatywną;
2. zbieramy informacje ogólne, kiedy zachowanie się pojawia, a kiedy nie;
3. obserwujemy sytuacje, w których zachowanie niepożądane się pojawia, analizujemy bodźce, które je poprzedzają;
4. odpowiadamy na pytanie, jaki rodzaj funkcji pełni zachowanie niepożądane (np. pozyskanie uwagi, pozyskanie przedmiotu aktywności – tzw. niewłaściwa prośba, ucieczka od zadania, uzyskanie wzmocnień automatycznych);
5. wybieramy określony rodzaj metody, opisany w literaturze, jako efektywny do redukcji wybranego zachowania;
6. testujemy postawione hipotezy (w oparciu o zebrane dane ilościowe obrazujące częstotliwość występowania zachowania, oceniamy skuteczność prowadzonej pracy terapeutycznej, podejmujemy decyzje o ewentualnej konieczności modyfikacji stosowanej procedury).

Każdy z realizowanych przez nas programów redukcji zachowań niepożądanych jest szczegółowo opisany: prezentuje opis zachowania; pełnione przez nie funkcje; opisuje na jaki bodziec pojawia się zachowanie; przedstawia zasadność podjęcia nad nim pracy; szczegółową procedurę postępowania, gdy zachowanie wystąpi; sposób rejestracji; przeciwwskazania medyczne i graficzne przedstawienie postępów w pracy nad jego eliminacją. Ponadto każdy program jest uzgodniony, zaakceptowany i podpisany przez rodziców/opiekunów ucznia oraz podpisany przez nauczyciela prowadzącego, superwizora i dyrektora Ośrodka.

Wybierając metodę pracy nad redukcją zachowań niepożądanych wdrażamy strategię proaktywną i aktywną oraz kierujemy się zasadą najmniejszej restrykcyjności metody (Richard Foxx, 1982), a więc staramy się stosować (jeśli tylko jest to możliwe) przede wszystkim procedury oparte na wzmacnianiu i stosować tylko takie procedury, które są

konieczne i wystarczające by wyeliminować zachowanie trudne lub zmniejszyć jego częstotliwość do poziomu, który jest społecznie akceptowany. Kluczowe w pracy nad zachowaniami trudnymi jest jednak rozpoznanie ich funkcji. Wdrażane przez nauczycieli strategie są wyznacznikiem funkcji zachowania, a nie topografii. Oznacza to, że realizowane programy na zachowania niepożądane opisują jak należy postępować z uwagi na funkcję zachowania (dlaczego uczeń coś niewłaściwego robi), a nie jak się zachowuje, co w danym momencie robi.

Pracując nad zachowaniami trudnymi, jeśli już rozpoznana jest ich funkcja, nauczyciel ma do dyspozycji strategie **proaktywne i reaktywne**, przy czym w sposób szczególny każdy nauczyciel wdraża strategie proaktywne. Do tzw. **strategii proaktywnych** (czyli takich, które mówią, że lepiej zapobiegać niż leczyć), które mają zapobiegać występowaniu zachowań trudnych, należą **ogólne zasady uczenia**. Ich wdrażanie każdego dnia powinno więc wpłynąć nie tylko na efektywność uczenia, ale także zminimalizować lub wręcz wyeliminować występowanie zachowań niepożądanych. Są one następujące:

- parowanie nauczycieli ze wzmocnieniami (tak, żeby on sam się stał tzw. warunkowym wzmocnieniem) oraz parowanie niepreferowanych przedmiotów i aktywności z tymi, które już są wzmocnieniami (czyli rozbudowywanie repertuaru wzmocnień, dbanie o to, żeby było wiele różnych wzmocnień dla ucznia);
- dostarczanie preferowanych wzmocnień za darmo, z dużą częstotliwością – w szczególności na początku zajęć i za każdym razem, gdy rozpoczynamy sesję intensywnego uczenia metodą wyodrębnionych prób;
- te aktywności, które nie są preferowane powinny trwać krótko zanim staną się warunkowym wzmocnieniem;
- po okresie parowania stopniowo zwiększanie ilości i poziomu trudności wymagań zakładając, że mandy (wyrażanie prośby, zgłaszanie potrzeb) są pierwszą umiejętnością, której wymagamy;
- uczenie bez błędu – czyli ucząc każdej nowej umiejętności nauczyciel natychmiast udziela podpowiedzi, by nie dopuścić do popełniania przez ucznia błędu i przyspieszyć tempo i efektywność uczenia;
- dostosowywanie rozkładu wzmocnień do możliwości i potrzeb ucznia każdego dnia;
- uczenie z wykorzystaniem wzajemnie uzupełniających się metod: wyodrębnionych prób, NET (w naturalnym środowisku) oraz OTM („przy okazji”);

- uczenie dwóch, maksymalnie pięciu umiejętności z każdej kluczowej sfery (naśladowanie, dopasowywanie, mandy, takty, reakcje słuchacza, zachowania intrawerbalne, w tym funkcja, cecha, klasa, echowe) w tym samym czasie;
- zmienianie stopnia trudności zadań, czyli uczenie w proporcjach 4:1 co oznacza, że na 4 opanowane już wcześniej umiejętności przypada jedna trudna (nowo uczona);
- pamiętanie o stworzeniu sytuacji do wielokrotnego powtarzania nowouczonych umiejętności
- pamiętanie o nagradzaniu w nieregularnym rozkładzie wzmocnień (taki nieprzewidywalny rozkład wzmocnień najbardziej podtrzymuje zachowania pożądane, ale musi być wcześniej ustalony i planowo, stopniowo zwiększany);
- skracanie przerw pomiędzy próbami uczenia, czyli uczenie szybkich i płynnych reakcji;
- częste zmienianie różnych form aktywności i planowanie aktywności ucznia w ciągu całego dnia („brak nudy”);
- używanie zrozumiałych dla uczniów komunikatów;
- nauka nowych, potrzebnych umiejętności.

W **strategiach reaktywnych** wdrażane są kroki postępowania zgodnie z funkcją zachowania, przy czym pierwszą i bardzo ważną strategią reaktywną każdego nauczyciela jest to, żeby zachowań trudnych ucznia w żaden sposób nie wzmocnić, ale jednocześnie, jeśli jest to konieczne, nauczyciel zabezpiecza, czyli dba o zdrowie wszystkich uczniów i innych osób z najbliższego otoczenia. Do strategii aktywnych zaliczamy:

- wygaszanie - wycofaniu wszystkich konsekwencji wzmacniających, które dotychczas występowały po zachowaniu niepożądanym;
- liczenie do mandu (uczenie właściwego wyrażania próśb, zgłaszania potrzeb) - nauczyciel odmierza określony czas (od 5-10 sekund, ewentualnie liczy, głośno lub w myślach, a następnie podpowiada właściwy mand. Jeśli zachowanie utrzymuje się - ponownie liczy lub odmierza określony czas, a następnie podpowiada właściwy mand. Postępuje tak długo, aż uczeń będzie zachowywał się spokojnie w określonym przez niego interwale (5-10 sekund). Jeżeli n-1 powtarza liczenie wielokrotnie, bez możliwości dokończenia liczenia (liczba prób uzależniona jest od ucznia), kończy próby poprzez odejście (bez komentowania) i przekierowanie ucznia na neutralne zadanie. Uczeń nie ma już możliwości proszenia o tę rzecz;

- w przypadku zachowań stymulacyjnych przerwanie i przekierowanie niewłaściwego zachowania za inne, bardziej funkcjonalne – nauczyciel proponuje lub kieruje uwagę ucznia na akceptowalną formę zachowania, jeśli to konieczne i/lub możliwe używając adekwatnej odpowiedzi.

Pracując nad zachowaniami trudnymi uczniów każdy nauczyciel pamięta, żeby, jeśli pojawi się zachowanie trudne, to:

- nie obiecywać nagrody (nie mówić: *jeśli ..., to ...*), także wtedy, gdy trudnych zachowań nie ma;
- nie odraczać wymagań;
- nie wycofywać wymagań;
- nie oferować niczego w zamian;
- blokować dostęp do wszystkich wzmocnień (w tym nie dostarczać uwagi, nie nawiązywać kontaktu wzrokowego, nie komentować w żaden sposób trudnego zachowania).

W pracy nad eliminacją zachowań niepożądanych wykorzystujemy również następujące metody, opisane w literaturze przez Richarda Foxx'a:

1. Metody przypadające na I stopień restrykcyjności:

a) Wzmacnianie różnicujące:

- Różnicowe wzmacnianie innego zachowania (*DRO-Differential Reinforcement of Other Behavior*) uczeń otrzymuje wzmocnienia, jeśli nie zaangażuje się w zachowania niepożądane przez pewien okres czasu;
- Różnicowe wzmacnianie właściwego zachowania (*DRA-Differential Reinforcement of Alternative Behavior*) uczeń jest nagradzany, gdy prezentuje zachowanie alternatywne względem zachowania wybranego do redukcji;
- Różnicowe wzmacnianie zachowania niekompatybilnego (*DRI-Differential Reinforcement of Incompatible Behavior*) uczeń jest nagradzany, gdy prezentuje zachowanie niekompatybilne z zachowaniem wybranym do redukcji.

b) Systematyczne odwróżliwianie: metoda ta ma na celu zmniejszenie lęku wobec konkretnego obiektu, sytuacji, podczas sesji terapeutycznych stopniowo przyzwyczajamy ucznia do bycia spokojnym w obecności lękotwórczego dla niego bodźca.

c) Kontrakt behawioralny: to szczególny rodzaj umowy między uczniem a nauczycielem, określający warunki (rodzaj zachowania), na których uczeń otrzymuje wybraną przez siebie nagrodę.

2. Metody przypadające na II stopień restrykcyjności:

a) Wygaszanie: polega ono na systematycznym wycofaniu wszystkich konsekwencji wzmacniających, które występowały po zachowaniu niepożądanym

b) Koszt reakcji to metoda, w której uczeń, po pojawieniu się zachowania niepożądanego, traci określoną ilość nagrody.

c) Time-out bez wykluczenia: polega na pozostawieniu ucznia w otoczeniu, w którym wystąpiło zachowanie niepożądane, przy równoczesnym uniemożliwieniu mu korzystania ze wzmocnień występujących w tym otoczeniu

3. Metody przypadające na III stopień restrykcyjności

a) Time-out z wykluczeniem: to czasowe usunięcie ucznia z otoczenia, w którym znajdował się on w momencie wystąpienia zachowania niepożądanego

b) Unieruchomienie (manualne): stosowane jest wyłącznie w przypadku wystąpienia zachowań autoagresywnych (dbamy o to, by czas trwania jego był jak najkrótszy)

Prowadzona przez nas praca nad eliminacją trudnych zachowań jest stale konsultowana ze specjalistami – superwizorami, staramy się, aby cały zespół terapeutyczny postępował w jednolity sposób w przypadku wystąpienia trudnych zachowań u ucznia (pomaga nam w tym szczegółowy opis zachowań i procedur ich eliminacji), uczymy rodziców i osoby z najbliższego otoczenia ucznia jak reagować na zachowania niepożądane (prowadzimy w tym celu zajęcia otwarte, superwizje domowe).

SYSTEM PRACY I ZADANIA NAUCZYCIELI

Prowadzimy nauczanie i edukację w systemie 1:1 (jeden nauczyciel pracuje z jednym uczniem). W systemie tym uczą się uczniowie nowo przyjęci do Ośrodka, uczniowie integrowani z grupą rówieśniczą w placówkach masowych oraz uczniowie o dużym nasileniu zachowań niepożądanych.

W sytuacjach gdy poziom funkcjonowania uczniów na to pozwala i gdy jest to korzystne dla ich dalszego rozwoju, tworzymy grupy wychowawcze, w których jest mniejsza obsada nauczycielska. Na tym etapie kładzie się nacisk na rozwój umiejętności społecznych, na umiejętność współżycia w grupie, umiejętność pracy samodzielnej poprzez samodzielną pracę z planem aktywności.

Dla każdego ucznia nauczyciel prowadzący tworzy Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET), który opiera się na obowiązującej podstawie programowej, którą realizuje dany uczeń. Cele i zadania zawarte w IPETcie są konsultowane z rodzicami ucznia, w celu zaangażowania go do realizacji programu. Sugestie rodziców są uwzględniane w programie. Do obowiązków nauczycieli należy również:

1. Rejestrowanie w ustalonej formie realizowanego IPETu.
2. Systematyczne realizowanie i aktualizowanie ustalonych programów.
3. Systematyczne prowadzenie i analizowanie dokumentacji.
4. Tworzenie okresowych i rocznych zestawień statystycznych, czuwanie nad przestrzeganiem prawidłowości realizacji obowiązku szkolnego.
5. Budowanie systemu motywacyjnego ucznia.
6. Dbłość o dobrą współpracę z rodzicami ucznia poprzez stałe informowanie o postępach ucznia, organizowanie zajęć otwartych, wizyty w domu, organizowanie i pomoc w realizacji programu domowego.
7. Współdziałanie z rodzicami w celu opieki zdrowotnej nad uczniem.
8. Ścisła współpraca z innymi nauczycielami z grupy.
9. Wspieranie nowych nauczycieli.
10. Stałe podnoszenie poziomu własnych umiejętności zawodowych.
11. Udział w szkoleniach rozwijających umiejętności profesjonalne.
12. Udział w spotkaniach:
 - z innymi nauczycielami ucznia przynajmniej raz w miesiącu;
 - w domu rodzinnym ucznia – w miarę potrzeb rodziny;
 - z rodzicami w trakcie superwizji zajęć dziecka – co najmniej raz w semestrze;
 - z superwizorem podczas superwizji zajęć;
 - zespołów problemowych – co najmniej 5 razy w roku;
 - grup zadaniowych;
 - Radach Pedagogicznych;
 - spotkaniach półrocznych z rodzicami 2 razy w roku.
13. Sporządzanie opinii o uczniach dla dyrektora szkoły lub innych instytucji (np. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych lub innych placówek oświatowych).

NAUCZYCIELE SPECJALIŚCI

Wychowanie fizyczne

Większość uczniów realizuje indywidualne zajęcia wychowania fizycznego. W sytuacjach gdy poziom funkcjonowania uczniów na to pozwala, zajęcia prowadzone są w małych kilkusobowych grupach.

Dla każdego ucznia nauczyciel prowadzący tworzy Indywidualny Program, który uwzględnia jego możliwości i umiejętności i który opiera się na obowiązującej podstawie programowej, którą dany uczeń realizuje. Sugestie rodziców są uwzględniane w programie. W trakcie zajęć wychowania fizycznego realizowane są następujące cele i zadania:

1. Rozwijanie motoryki małej i dużej;
2. Kształtowanie i podnoszenie poziomu cech motorycznych, ze szczególnym uwzględnieniem koordynacji ruchowej;
3. Wyrabianie poczucia schematu własnego ciała;
4. Ćwiczenie orientacji przestrzennej;
5. Podnoszenie poziomu wydolności organizmu;
6. Wyrabianie nawyków prawidłowej postawy ciała;
7. Wzmacnianie mięśni posturalnych;
8. Wyposażanie uczniów w wiadomości z zakresu higieny (zmiana stroju, toaleta po gimnastyce).

Religia

Zajęcia z religii mają za zadanie przybliżyć życie wspólnoty Kościoła i przede wszystkim pomóc uczniom w jej aktywnym uczestnictwie. Nauka opiera się na kalendarzu liturgicznym, który pozwala dostrzec zmiany zachodzące w kościele na przestrzeni roku zgodnie z porami roku. Nauka religii przygotowuje również uczniów do przyjęcia sakramentów: Pokuty i Pojednania oraz Eucharystii. W czasie zajęć uczniowie poznają części stałe Mszy św., utrwalają postawy liturgiczne i uczą się właściwego zachowania w świątyni. Zajęcia z religii odbywają się raz w tygodniu. Czas zajęć jest dostosowywany do grupy uczniów zazwyczaj jest to ok. pół godziny. Istnieje również możliwość zajęć indywidualnych jeśli zachodzi taka potrzeba. Pierwsza Komunia Święta jest organizowana na życzenie rodziców tylko dla uczniów naszego Ośrodka. Msza św. odbywa się raz w miesiącu dla uczniów naszego Ośrodka i ich rodzin.

Zajęcia logopedyczne

Podopieczni Ośrodka ze względu na charakter całościowych zaburzeń rozwoju wykazują specyficzne deficyty w zakresie kształtowania mowy i użycia języka. Przypominają one zaburzenia mowy występujące w przebiegu chorób neurologicznych, dlatego uczniowie Ośrodka objęci są opieką neurologopedyczną. Podstawowym i najważniejszym celem oddziaływania logopedycznego na terenie Ośrodka jest z pewnością: kształtowanie mowy i kompetencji komunikacyjnej dziecka, zarówno w obszarze werbalnych możliwości dziecka jak i w oparciu o metody alternatywne i wspomagające mowę. Specyfika pracy-interwencji logopedycznej budowana jest w trzech wymiarach: w oddziaływaniu profilaktycznym, wielopoziomowej diagnostyce oraz terapii. Ze względu na duży nacisk na profilaktykę w procesie kształtowania mowy i języka opieką logopedyczną w Ośrodku objęte są, w pierwszej kolejności, dzieci najmłodsze. To właśnie czas na m.in. wczesne wykrycie dysfunkcji w obrębie narządów żucia, połykania czy oddychania, rzutujących na procesy rozwoju mowy i języka w przyszłości. Praca z uczniem jest indywidualna i systematyczna. Dokumentację stanowią : szczegółowo prowadzony zeszyt logopedyczny każdego ucznia oraz indywidualna opinia o przebiegu terapii pisana(wydawana?) na zakończenie każdego semestru roku szkolnego. Terapia neurologopedyczna realizowana jest zawsze we współpracy z nauczycielem prowadzącym ucznia oraz z rodzicem, z którym logopeda ma kontakt bezpośredni (rodzic jest zapraszany na zajęcia) oraz pośredni (korespondencja w zeszycie do logopedii). Do szczegółowych zadań logopedy pracującego w Ośrodku należy:

- wczesne wykrycie dysfunkcji anatomicznej, fizjologicznej u dziecka – istotnej dla pojawienia się i rozwoju mowy i języka;
- kształtowanie mowy w zakresie patologii użycia języka i, jeśli to możliwe, w zakresie normy użycia języka;
- zapewnienie indywidualnie możliwego minimum sprawności mowy (mówienie i rozumienie) dla zaistnienia podstawowych form komunikacji słownej;
- korygowanie zaburzeń mowy, jej przywracanie (w przypadku jej utraty), kształtowanie (kiedy się nie pojawiła) i wyrównywanie opóźnień w jej rozwoju;
- czynne włączanie się w proces terapeutyczny dziecka poprzez współpracę z nauczycielami;
- rozszerzanie wiedzy z zakresu profilaktyki i terapii logopedycznej we współpracy z nauczycielami i domem rodzinnym dziecka;

- organizowanie zajęć otwartych dla rodziców oraz osób pracujących z podopiecznymi Ośrodka poza jego terenem.

Zajęcia muzyczne

Zajęcia muzyczne mają charakter grupowy. Wielkość grup uzależniona jest od wieku i poziomu funkcjonowania uczniów. Zajęcia trwają od 30 do 45 min. W szczególnych przypadkach, jak na przykład zachowania niepożądane, znacznie utrudniające udział ucznia w zajęciach grupowych, możliwe jest prowadzenie zajęć indywidualnych. W przypadku uczniów szczególnie uzdolnionych muzycznie, możliwa jest także praca indywidualna z uczniem, obejmująca takie zadania jak nauka gry na instrumencie, czy nauka śpiewu i emisji głosu.

Zajęcia muzyczne służą rozwijaniu świadomości muzycznej uczniów. Ze względu na swój grupowy charakter stanowią także okazję do rozwijania kompetencji społecznych i komunikacyjnych uczniów. Zajęcia mają na celu pogłębienie świadomości ciała oraz nabycie umiejętności rozluźniania ciała i relaksacji. W trakcie zajęć dochodzi również do generalizacji umiejętności nabytych podczas indywidualnej pracy z nauczycielem. Metody stosowane podczas zajęć oparte są na założeniach terapii behawioralnej, muzykoterapii oraz metodyki edukacji muzycznej, w tym metodyki nauczania w szkolnictwie specjalnym. Podczas zajęć nauczyciel stosuje różnorodne rodzaje aktywności muzycznej, każdorazowo dostosowując je do możliwości, wieku uczniów oraz aktualnego stanu psychofizycznego. Dla każdego ucznia nauczyciel muzyki tworzy Indywidualny Program Przedmiotu Muzyka. Oparty jest on na obowiązującej podstawie programowej, którą realizuje dany uczeń. Cele i zadania zawarte w Programie, nauczyciele prowadzący włączają do Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych.

Do obowiązków nauczyciela muzyki należy również:

1. Systematyczne realizowanie i aktualizowanie ustalonych programów.
2. Ścisła współpraca z innymi nauczycielami.
3. Służenie pomocą, w kwestiach związanych z muzyką, innym nauczycielom.
4. Stałe podnoszenie własnych umiejętności zawodowych.
5. Udział w szkoleniach rozwijających umiejętności profesjonalne.
6. Przygotowanie uczniów do występów muzycznych realizowanych w Ośrodku oraz poza nim.
7. Przygotowanie semestralnych sprawozdań podsumowujących pracę uczniów.

Hipoterapia

Zajęcia hipoterapii są wyjątkową, bardzo atrakcyjną formą terapii dla uczniów naszego Ośrodka. Obecność żywego zwierzęcia nie nudzi. Mobilizuje do podjęcia wielu aktywności związanych z pracą przy koniu i w jego otoczeniu a co za tym idzie do rozwoju samodzielności.

Koń jest łącznikiem pomagających w nawiązywaniu kontaktów społecznych i kształtowaniu pozytywnych relacji z innymi uczestnikami zajęć. Obcowanie ze zwierzęciem relaksuje i wycisza. Jazda konna usprawnia fizycznie, koryguje postawę ciała, doskonali równowagę i koordynację wzrokowo – ruchową oraz poczucie rytmu. Dzięki jeździe następuje stymulacja i normalizacja czucia głębokiego i powierzchniowego oraz normalizacji napięcia mięśniowego. Dzięki odpowiednim ćwiczeniom i zadaniom podczas zajęć uczniowie poznają schemat własnego ciała oraz uczą się orientacji w przestrzeni, koncentracji i cierpliwości. W czasie zajęć nie występują zachowania trudne i ulegają wygaszeniu liczne autostymulacje dzięki funkcji jaką jest integracja sensoryczna podczas zajęć na koniu. O atrakcyjności zajęć świadczy duże zainteresowanie uczniów i rodziców.

ZADANIA SUPERWIZORÓW

Za realizację IPET-u odpowiada nauczyciel prowadzący ucznia a pomagają mu w tym superwizorzy.

Stanowisko superwizora zajmują doświadczeni nauczyciele, którzy wyróżniają się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi. Superwizorzy służą pomocą nauczycielom oraz rodzicom przy wprowadzaniu i realizacji IPETów. W ramach swoich obowiązków uczą bardzo trudnego warsztatu pracy nauczyciela osób z autyzmem, w tym metod pracy nad uczeniem nowych umiejętności oraz nad redukowaniem zachowań niepożądanych. Pracują również ze szczególnie trudnymi uczniami służąc jako wzorzec do naśladowania mniej doświadczonym nauczycielom. Mobilizują i wspierają rodziców oraz nauczycieli do poszukiwania najlepszych metod pracy. Są nauczycielami, a jednocześnie doradcami, pracują terapeutycznie z uczniami i z ich rodzinami starając się rozwiązywać problemy pojawiające się w związku z wychowywaniem dziecka autystycznego.

Szczegółowe obowiązki superwizorów polegają na:

1. Pracy z uczniem przy wprowadzaniu nowych programów edukacyjnych oraz programów dotyczących redukcji trudnych zachowań.
2. Wprowadzaniu nowo przyjętych nauczycieli do pracy w SORW: zapoznanie z zasadami profesjonalizmu, stosowanej analizy zachowania, z programami indywidualnymi

- poszczególnych uczniów, uczenie metod wykorzystywanych w pracy z uczniami z autyzmem.
3. Uczeniu nauczycieli skutecznych metod redukcji zachowań trudnych, modelowanie sposobu ich realizacji.
 4. Wyznaczaniu celów edukacyjno-terapeutycznych, uwzględnianych przy tworzeniu IPETów poszczególnych uczniów i oddziałów w Ośrodku oraz uczniów placówkach masowych.
 5. Wyznaczaniu poszczególnych zadań i programów terapeutyczno-edukacyjnych dotyczących sfer rozwoju uczniów z uwzględnieniem zachowań trudnych.
 6. Przeprowadzaniu diagnozy funkcjonalnej uczniów na podstawie badania testem VB-MAPP.
 7. Kształtowaniu warsztatu pracy nauczycieli:
 - zwracaniu uwagi na mocne i słabe strony ich warsztatu pracy
 - wskazywaniu aspektów do korekty
 - rozmowach z rodzicami uczniów; wspólne rozwiązywanie ewentualnych problemów w relacjach rodzic-nauczyciel
 - dawaniu wskazań do budowania i rozbudowywania systemów motywacyjnych uczniów.
 8. Tworzeniu i modyfikowaniu dokumentacji SORW.
 9. Reprezentowaniu Ośrodka na zewnątrz poprzez udział w konferencjach, sympozjach, itp.
 10. Działaniu interwencyjnym w przypadku występowania nasilonych zachowań trudnych (podlegających redukcji i zmianie).
 11. Wraz z dyrekcją sprawdzaniu dokumentacji: rocznych IPETów, WOPFU, Oceny Efektywności Oddziaływań oraz dokumentacji bieżącej ucznia.
 12. Wraz z dyrekcją, tworzeniu projektu organizacyjnego Ośrodka na nowy rok szkolny.
 13. Wspieraniu rodziców poprzez wskazówki dotyczące realizacji programów domowych. Prowadzenie superwizji domowych.
 14. Współdziałanie w pracach Zespołów Wychowawczych właściwych dla poszczególnych uczniów.
 15. Przeprowadzaniu szkoleń dla Rady Pedagogicznej w ramach WDN.

DECYZJE ZESPOŁÓW WYCHOWAWCZYCH

Uczniami Ośrodka są dzieci i młodzież w wieku od lat 3 do 24 lat. Ich nauczanie odbywa się na terenie Ośrodka w Gdańsku na ul. Prezydenta L. Kaczyńskiego 28 oraz na ul. Suchej 29. Dla każdego ucznia Ośrodka jest powoływany Zespół Wychowawczy. W jego skład

wchodzą: nauczyciel prowadzący, nauczyciel w wymian/ewentualnie nauczyciel z grupy, nauczyciel prowadzący z ubiegłego roku, superwizor, lub inni specjaliści oraz dyrektor. Zespół Wychowawczy podejmuje decyzje o: ograniczeniu godzin edukacji, wycofaniu edukacji i terapii.

WCZESNA EDUKACJA

Uczniowie przyjmowani są do Ośrodka na podstawie decyzji Zespołu Kwalifikacyjnego. Najczęściej edukacja realizowana jest w wymiarze 20 godzin tygodniowo. Odbywa się ona w systemie jeden na jeden.

W celu zgromadzenia materiałów opisujących stan początkowy umiejętności nowo przyjętych dzieci każde z nich jest nagrywane w następujących sytuacjach: swobodnej zabawy, pracy z nauczycielem, sposobów spędzania czasu wolnego.

W celu zbudowania indywidualnego systemu motywacyjnego obserwowane są preferencje dzieci. System motywacyjny jest jednym z podstawowych narzędzi pozwalających na kształtowanie umiejętności edukacyjnych oraz wspieranie ich w zmianie trudnych zachowań. Systemy motywacyjne nieustannie podlegają modyfikacji. Zmierzają one w kierunku nagród społecznych oraz wycofywania złożonych systemów motywacyjnych.

Nowo przyjęte małe dzieci diagnozowane są pod kątem poziomu funkcjonowania za pomocą testu VB-MAPP oraz usystematyzowanej obserwacji. Test powtarzany jest corocznie.

Na podstawie profilu umiejętności oraz obserwacji (głównie pod kątem umiejętności społecznych, komunikowania się) tworzony jest zindywidualizowany program edukacyjno-terapeutyczny. Program obejmuje następujące sfery: umiejętności społeczne, komunikację (rozumienie mowy, mowę czynną lub alternatywny sposób komunikacji), dopasowywanie, naśladowanie, umiejętności wczesnoszkolne, samodzielność oraz programy dotyczące redukcji i zmiany trudnych zachowań.

W każdej sferze opracowywane są programy edukacyjne dostosowane do aktualnych możliwości dziecka. Programy zakładają uczenie umiejętności docelowych, które rozbijane są na drobne kroki. Każdy program jest podstawą uczenia umiejętności bardziej zaawansowanej.

W ten sposób budowana jest piramida umiejętności edukacyjnych ucznia. Przed każdym krokiem danego programu mierzony jest jego stan wyjściowy (pretest). Postępy edukacyjne uczniów są systematycznie monitorowane i cotygodniowo oceniane. Zebrane dane są nanoszone na wykresy. W ten sposób powstaje krzywa uczenia się. Jej analiza jest podstawą modyfikacji programu.

Aby proces uczenia był funkcjonalny, każdy uczeń ma opracowywany sposób generalizacji nabywanych umiejętności.

W programach edukacyjno – terapeutycznych małych dzieci główny nacisk kładzie się na programy kształtujące komunikację i umiejętności społeczne.

Nauczyciel prowadzący małe dziecko, logopeda oraz superwizor wspólnie ustalają programy dotyczące wspierania dziecka w nabywaniu umiejętności komunikowania się. Priorytetem u każdego małego dziecka jest rozwijanie werbalnego sposobu komunikacji. Jeśli oddziaływania zmierzające w tym kierunku nie są wystarczające, wówczas opracowywane są alternatywne sposoby komunikacji. W zależności od umiejętności dziecka komunikacja może być oparta na gestach, zdjęciach, piktogramach, etykietach. Często sposoby komunikacji są łączone, czyli dziecko może komunikować się, np. zarówno gestem, jak i poprzez zdjęcia. Niezależnie od indywidualnie opracowanego, alternatywnego sposobu komunikacji, u każdego małego dziecka nadal rozwijane są umiejętności werbalne.

Przy kształtowaniu programów społecznych główny nacisk położony jest na wyrównywanie deficytów z zakresu teorii umysłu. Dzieci uczone są między innymi nawiązywania kontaktu wzrokowego, dzielenia się uwagą, zabawy.

Równolegle z programami wyrównującymi deficyty uczniów tworzone są programy redukujące trudne zachowania. Dzieci uczone są zachowań adaptacyjnych w miejsce tych, które utrudniają im proces nauki oraz prawidłowe funkcjonowanie w Ośrodku, domu rodzinnym oraz miejscach publicznych.

Wszystkie małe dzieci uczone są podstawowych umiejętności niezbędnych w procesie integracji z typowo rozwijającymi się rówieśnikami: komunikacji, naśladowania, kontroli potrzeb fizjologicznych, współpracy.

AKTYWIZACJA ZAWODOWA

Uczniowie Ośrodka objęci są aktywizacją zawodową na etapie szkoły przysposabiającej do pracy. Od początku edukacji w Ośrodku wszyscy uczniowie objęci są nauką umiejętności społecznych niezbędnych do późniejszej aktywizacji zawodowej i wprowadzania do społeczności lokalnej. Aktywizacja zawodowa obejmuje naukę: czynności i kompetencji zawodowych, samodzielności, organizacji czasu wolnego, umiejętności porozumiewania się i samokontroli. W obszarze czynności i kompetencji zawodowych uczniowie uczą się m. in takich czynności jak: sortowanie, liczenie, pisanie, używanie przyborów i narzędzi kuchennych oraz ogrodniczych, sprzątanie, gotowanie, prace biurowe czy artystyczno-plastyczne.

W związku z przygotowaniem uczniów do roli pracownika kształtowane są u nich następujące złożone umiejętności: umiejętność samodzielnej pracy bez asysty, prawidłowe reagowanie na zakłócenia i poprawki, ciągłość pracy i dokładność wykonania zadania, proszenie o pomoc, realizowanie poleceń odroczonych, funkcjonowanie w grupie, wykonywanie instrukcji, adaptacja do zmian.

Uczniowie uczeni są również umiejętności niezbędnych do dorosłego samodzielnego funkcjonowania: dbania o wygląd i czystość, ubierania się, czynności sanitarnych oraz różnych innych czynności samoobsługowych, korzystania ze środków transportu, podążania za planem dnia, przestrzegania zasad bezpieczeństwa, troski o swoją własność oraz kontrolowania swoich emocji i zachowań.

W ramach aktywizacji diagnozuje się aktualne i potencjalne umiejętności zawodowe podopiecznych przy pomocy testu TTAP lub innych metod jak np. obserwacja przez nauczyciela prowadzącego.

Aktywizacja zawodowa prowadzona jest na terenie Ośrodka- z wykorzystaniem ogólnie dostępnej przestrzeni budynku oraz poza nim np. w ogrodzie, na terenie zoo oraz hipodromu. Ośrodek nawiązuje też współpracę z nowymi miejscami aktywizacji zawodowej młodzieży zgodnie z zapotrzebowaniem i predyspozycjami uczniów.

ROZWÓJ SAMODZIELNOŚCI

Na każdym etapie edukacyjnym duży nacisk położony jest na rozwój samodzielności uczniów, na uspołecznianie, rozwijanie kompetencji parazawodowych/przedzawodowych (lub przygotowanie do pełnienia ról zawodowych), przygotowanie do uczestnictwa w życiu środowiska lokalnego oraz w kulturze.

Rozwijanie umiejętności związanych z samodzielnością odbywa się w sposób zindywidualizowany w stosunku do każdego ucznia. Przy konstruowaniu tego typu programów brane są pod uwagę:

- wiek ucznia,
- jego umiejętności i ograniczenia,
- preferencje i zainteresowania ucznia,
- obecność zachowań niepożądanych.

W zależności od wyżej wymienionych czynników dobiera się odpowiednie zadania i pomoce takie jak:

- sposoby podpowiedzi,

- zaplanowanie i organizacja miejsca uczenia poszczególnych umiejętności (np. kino - ucząc ucznia kupowania biletu w kasie),
- odpowiedni rodzaj planu aktywności,
- narzędzia niezbędne do wykonania zadania.

Rozwijanie samodzielności uczniów jest elementem każdego indywidualnego programu, wprowadzane jest w sposób zaplanowany i systematyczny.

Przy konstruowaniu tych programów planuje się:

- sposób wprowadzania, uczenia,
- rodzaje odpowiedzi,
- generalizację umiejętności uwzględniającą osoby, miejsca, materiały oraz przeniesienie umiejętności na teren najbliższego środowiska ucznia (dom) - za pomocą specjalnie konstruowanych programów domowych, lub zadań domowych.
- sposób rejestracji.

Postępy uczniów odnotowywane są w sposób systematyczny przy pomocy odpowiednich kart do notowania postępów lub w sposób opisowy.

Samodzielność uczniów kształtowana jest w sytuacjach zarówno naturalnych (przebieranie się, posiłki i in.), jak i specjalnie aranżowanych, takich jak:

- sprzątanie klas, ogrodu, pomieszczeń w Ośrodku;
- praca w środowiskach innych niż teren Ośrodka - teren ZOO, hotel, stołówki w Szkołach, teren hipodromu.

W zakresie nauki samodzielności pierwszym i podstawowym zadaniem jest kształtowanie umiejętności samoobsługi. Nauka samoobsługi ma na celu kształtowanie umiejętności domowych, korzystania z toalety, ubierania się, jedzenia oraz czynności higienicznych. Przygotowanie dorosłych uczniów do pełnienia ról zawodowych przebiega w Ośrodku poprzez:

- określenie kompetencji pracowniczych dorosłych osób z autyzmem;
- trening umiejętności zawodowych na terenie Ośrodka oraz w innych placówkach (hotel, ZOO, stołówka, hipodrom).

Uspołecznianie uczniów w Ośrodku opiera się na:

Kształtowaniu, utrwalaniu i generalizowaniu umiejętności pomagających w sposób aktywny pełnić różnorodne role społeczne .

Kształtuje się w sposób planowy:

1. Komunikację (werbalne i alternatywne sposoby komunikacji);
2. Akceptowane społecznie zachowania;
 - kształtowanie zachowań alternatywnych wobec nieakceptowanych społecznie,
 - kształtowanie zachowań i umiejętności, które sprzyjają nawiązywaniu relacji z rówieśnikami i dorosłymi;
 - praca nad wyeliminowaniem lub zmniejszeniem się natężenia zachowań niepożądanych, ograniczających ucznia lub stanowiących zagrożenie dla niego lub jego otoczenia.

W pracę nad zachowaniami niepożądanymi zaangażowany jest zespół obejmujący nauczyciela prowadzącego i na wymianę, superwizora i dyrektora Ośrodka. Opracowywane procedury są szczegółowo opisywane w dokumentacji, zgodę na ich stosowanie wydaje dyrektor Ośrodka i wymagają akceptacji rodziców ucznia.

3. Rozpoznawanie swoich własnych potrzeb i potrzeb innych;

Działaniach sprzyjających poszerzaniu doświadczeń społecznych uczniów:

1. planowane wycieczki w różnorodne miejsca z najbliższego otoczenia uczniów;
2. udział w atrakcyjnych, adekwatnych do wieku aktywnościach sportowych, odbywających się w ramach zajęć (regularne wyjścia na rolkowisko, łyżwy, hipoterapia, joga, dyskoteki dla młodzieży);
3. udział w integracyjnych festynach i imprezach (festyn żeglarski, Mikołajki, zabawy integracyjne z uczniami z International School of Gdansk);
4. zajęcia popołudniowe to: zajęcia gimnastyczne, zajęcia z jogi, możliwość korzystania z basenu, zajęcia plastyczne;
5. udział w życiu kulturowym i duchowym środowiska (organizacja Świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy, Andrzejek, Karnawału, organizacja przedstawień dla rodzin uczniów, pomoc w przygotowaniu uczniów do ważnych momentów życia religijnego);
6. udział w wydarzeniach kulturalnych, przybliżających do sztuki (koncerty, wyjścia do kina, lekcje muzealne, udział uczniów w konkursach plastycznych, muzycznych);

Tworzeniu środowiska, sprzyjającego nawiązywaniu relacji i kształtowaniu umiejętności społecznych:

1. uzupełnienie indywidualnej edukacji i terapii o grupowe formy zajęć (zajecia grupowe);
2. wprowadzanie uczenia incydentalnego, opartego na interakcjach z rówieśnikami lub osobami dorosłymi;

3. tworzenie grup przedszkolnych, których struktura zajęć sprzyja rozwijaniu kompetencji społecznych a docelowo przygotowaniu uczniów do nauki w przedszkolu masowym;
4. tworzenie zespołów klasowych, których struktura zajęć sprzyja rozwijaniu kompetencji społecznych;
5. organizacja zabaw, imprez służących integracji wszystkich uczniów.

PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Ośrodek realizuje Program Wychowawczo-Profilaktyczny. Program ten oparty jest na uniwersalnych wartościach i realizuje potrzeby uczniów oraz oczekiwania ich rodziców i nauczycieli. Podmiotem oddziaływań wychowawczych programu są osoby z autyzmem, które mają swoje różnorodne potrzeby i ograniczenia wynikające z własnych możliwości związanych z zaburzeniami w rozwoju, ale także własne zainteresowania i talenty. Program ten zakłada maksymalnie indywidualne spojrzenie na potrzeby odbiorców. Jednocześnie określa on uniwersalną wizję absolwenta jako osoby dorosłej – szczęśliwej i samodzielnej oraz maksymalnie wolnej od autystycznych ograniczeń. Natomiast treści i działania o charakterze profilaktycznym obejmują zarówno uczniów, jak i skierowane są do rodziców i nauczycieli. Corocznie w celu adekwatnego opracowania programu zespół ds. profilaktyki, dokonuje diagnozy środowiska obejmującej identyfikację czynników ryzyka, czynników chroniących i występujących pomiędzy nimi zależności. Wykorzystywanymi narzędziami diagnostycznymi są najczęściej obserwacja, analiza dokumentacji ośrodkowej, opracowane ankiety.

W zależności od rodzaju i stopnia nasilenia zdiagnozowanych problemów SPP zawiera III poziomy działań profilaktycznych:

- pierwszorzędowe mające na celu wzmocnienie czynników chroniących przed patologią i kreowanie zdrowego stylu życia; promuje je ogół nauczycieli;
- drugorzędowe ukierunkowane na grupy ryzyka, zajmują się nimi wyspecjalizowani nauczyciele;
- trzeciorzędowe, realizowane przez specjalistów, będące formą terapii czy interwencji kryzysowej stosowanej w sytuacjach występujących i utrwalających się zaburzeń.

Stosowanie powyższych działań profilaktycznych zapewnia uczniom Ośrodka ochronę przed negatywnymi zjawiskami i pozwala otoczyć ich opieką, rozwijać w nich potencjalne możliwości chroniące przed zagrożeniami, ale też pozwala tworzyć wokół nich zdrową atmosferę i przyjazne środowisko. Stąd obszar działania SPP obejmuje nie tylko uczniów

Ośrodka, ale należą również do niego, tworzący naturalne środowisko uczniów – ich rodzice oraz pracownicy ośrodka.

Dla osiągnięcia skuteczności działań profilaktycznych w programie korzysta się z różnych strategii:

- informacyjnej (zajęcia tematyczne, prezentacje, wykłady, itp. formy);
- edukacyjnej (działania ukierunkowane na rozwój umiejętności społecznych);
- alternatywnej (działania uczące umiejętności będących alternatywą do zachowań patologicznych);
- interwencyjnej (udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych);
- zmian środowiskowych (eliminowanie czynników ryzyka i wprowadzanie czynników chroniących).

SPP działa w oparciu o obowiązujące standardy jakości:

- bezpieczeństwa uczestników (uwzględnia wiek i poziom rozwojowy uczestników, respektuje systemy wartości i stopień wrażliwości uczestników, nie stosuje technik naruszających mechanizmy obronne osób, realizowany przez osoby z kwalifikacjami);
- adekwatności (jest dostosowany do potrzeb i problemów odbiorców, skierowany do konkretnego adresata, oparty na diagnozie wstępnej).
- skuteczności (jest zgodny z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczy, stosuje sprawdzone strategie i formy oddziaływania, obejmuje ucznia i całe jego środowisko, uzależniony od warunków, w jakich jest wdrażany);
- głębokości i czasu trwania (czas trwania i intensywność działania uzależniona od stopnia zagrożenia, charakter działań powtarzalny i długofalowy);
- formy organizacji (zaprojektowany zgodnie z możliwościami finansowo-organizacyjnymi ośrodka, zakładający kontynuację działań, dokumentowany, poddawany systematycznej ewaluacji).

Nadrzędne cele programu to: kreowanie i wzmacnianie czynników chroniących, zapobieganie i redukcja czynników zagrażających oraz diagnozowanie zagrożeń i ewaluacja prowadzonych działań zapobiegawczych.

W programie kładzie się nacisk na kształtowanie u uczniów aktywności społecznej, wyrabianie samodzielności, uczenie umiejętności samoobsługowych i zachowań społecznie akceptowanych.

Główne obszary programu to:

1. Relacje społeczne. Kształtowanie pozytywnych postaw i umiejętności społecznych.

2. Kultura. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze.
3. Bezpieczeństwo. Działania podejmowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, nauczycielom i rodzicom uczniów.
4. Edukacja zdrowotna.
5. Profilaktyka dotycząca zapobiegania zespołowi wypalania sił u rodziców
6. Profilaktyka dotycząca zapobiegania zespołowi wypalania sił u nauczycieli

Osiągnięcie powyższych celów jest zapewniane poprzez realizację konkretnych, przypisanych danemu celowi zadań.

Celem Programu jest zapewnienie uczniom maksimum bezpieczeństwa i stworzenie optymalnych warunków do nauki poprzez organizowanie bezpiecznego i przyjaznego dla uczniów środowiska, dbanie o właściwe i higieniczne warunki pracy oraz opracowywanie i przestrzeganie ośrodkowych procedur postępowania w określonych sytuacjach.

Program zwraca uwagę na profilaktykę prozdrowotną rodziców uczniów skupiając się na zadaniach przeciwdziałających u nich syndromowi wypalenia sił.

Celem programu jest też przeciwdziałanie występowania syndromu wypalenia zawodowego u nauczycieli poprzez zapewnienie im możliwości korzystania z profesjonalnych superwizji oraz tworzenie optymalnych warunków pracy.

Istotnym celem Programu jest promowanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego przez uczniów Ośrodka, dzięki organizowaniu dodatkowych zajęć popołudniowych dla uczniów i rodziców oraz programom zajęć opiekuńczo-wychowawczych, a także promowanie zdrowego stylu życia wśród rodziców uwzględniającego potrzeby ich dzieci w zakresie prawidłowego odżywiania, higieny, możliwości odpoczynku, dbałości o stan zdrowia.

Aby zrealizować wszystkie te cele opracowuje się harmonogram działań na dany rok szkolny zawierający szczegółowe formy realizacji zadań w danych obszarach.

Pod koniec każdego roku szkolnego zespół wyznaczony przez dyrektora przeprowadza ewaluację programu na podstawie przeprowadzonych badań. Wnioski z ewaluacji są przedstawiane Radzie Pedagogicznej i są wykorzystywane do modyfikowania programu w kolejnym roku szkolnym.

PRACA ZESPOŁÓW NAUCZYCIELSKICH

W Ośrodku cyklicznie powoływane są zespoły i komisje, których istnienie uzasadnione jest bądź wymogami związanymi z podleganiem Ośrodka pod prawa oświaty, bądź związane są ze specyfiką pracy Ośrodka.

W Ośrodku istnieją następujące komisje:

1. Komisja do spraw dofinansowania kształcenia i doskonalenia nauczycieli

Kadencja Komisji trwa 5 lat, skład komisji wybiera ogólne zebranie pracowników Ośrodka w drodze głosowania zwykłą większością głosów, skład komisji stanowi 8 osób.

Przydział środków odbywa się następująco:

-dostosowanie - dwa razy w roku budżetowym tzn. w marcu i listopadzie

-doskonalenie - indywidualne cztery razy w roku tzn. marzec, czerwiec, wrzesień, grudzień

-dla rady pedagogicznej z rocznym, i pięcioletnim planem WDN-u.

Efektom pracy w wyżej wymienionej komisji jest przydzielenie osobom spełniającym wymagania wynikające z Regulaminu Komisji określonej kwoty pokrywającej koszt szkolenia.

Wysokość dofinansowania w przypadku kształcenia – do 80% kosztów całych studiów, dofinansowanie obejmuje czesne i oraz delegacje; w przypadku doskonalenia – indywidualnie wybrane przez nauczyciela – do 80% kosztów, indywidualne na podstawie skierowania dyrektora – do 100% kosztów szkolenia, przejazdu oraz zakwaterowania i wyżywienia.

Koncepcja Ośrodka zakłada, że najskuteczniejszą formą wzbudzania odpowiednich postaw etycznych wśród pracowników jest nie ich odgórne narzucanie, gdyż może to budzić opór i nie przekładać się na utożsamienia z propagowaną ideą, a powolne otaczanie ideami.

Dlatego też warto zmieniać postawę całego zespołu poprzez inwestycję w rozwój każdego pracownika – poprzez jego udział w szkoleniach, stażach, warsztatach. Koncepcja Ośrodka zakłada, że celem jest rozbudzić od środka w każdym z pracowników chęć doskonalenia siebie, co przełoży się na lepszą jakość pracy.

2. Komisja socjalna

Kadencja Komisji trwa 5 lat, skład komisji wybiera ogólne zebranie pracowników szkoły w drodze głosowania zwykłą większością głosów, skład komisji stanowi 5-7 osób,

Komisja dzieli się na Socjalną – 3 osoby i Mieszkaniową 2 osoby, w ramach Komisji

wybiera się przewodniczącego. W składzie komisji powinni być reprezentowani

pracownicy pedagogiczni, administracji i obsługi. Działalność Komisji po zakończeniu

kadencji ocenia Komisja Rewizyjna. Komisja Rewizyjna jest wybierana przez ogólne

zebranie pracowników Ośrodka w drodze głosowania większością głosów, w skład Komisji wchodzi 3 osoby.

Środki Funduszu przeznacza się na finansowanie:

1. Części kosztów w zakresie:

- wypoczynku pracowników i ich dzieci
- wypoczynku w dni wolne organizowanego w formie turystyki grupowej
- działalność sportowo- rekreacyjna w formie zakupu biletów wstępu na imprezy sportowe oraz sprzętu sportowego i turystycznego do wspólnego użytku
- działalność kulturalno oświatowa w formie organizowania imprez artystycznych, kulturalnych, rozrywkowych oraz zakupu biletów na takie imprezy;

2. W całości środków w zakresie:

- organizacji imprez integracyjnych, sportowych i rekreacyjnych,
- zabawy noworocznej dla dzieci pracowników od 1 do 14 roku życia,
- zakupu upominków dla pracowników z powodu długotrwałej choroby

3. Pomocy finansowej na cele mieszkaniowe

4. Zapomogi z przyczyn losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby i śmierci.

Koncepcja Ośrodka zakłada, że aby pracownik był zmotywowany i aktywny w pracy musi w pierw zaspokoić swoje podstawowe potrzeby: materialne i związane z potrzebą relaksu i wypoczynku w szczególności ze względu na stresujący rodzaj pracy związany ze specyfiką Ośrodka.

3. **Komisja do spraw świadczeń zdrowotnych**

Pomoc zdrowotną może otrzymać nauczyciel w związku z:

- przewlekłą chorobą lub gdy przebieg choroby jest bardzo ciężki;
- długotrwałym przebiegiem szpitalnym
- długotrwałym przebiegiem specjalistycznym;

Środki finansowe mogą być również przyznane na zakup środków pomocniczych, tj. sprzętu rehabilitacyjnego, szkieł korekcyjnych, aparatu słuchowego, lub zakup leków itp.

4. **Komisja inwentaryzacyjna**

5. **Komisja ds. okresowych przeglądów bezpieczeństwa**

W Ośrodku co roku powstają i działają zespoły zadaniowe, np.: Zespół ds. nowelizacji statutu, Zespół ds. Światowego Dnia Świadomości Autyzmu, Zespół ds. Gdańskiego Programu Edukacji Kulturalnej, Zespół ds. Promocji Ośrodka, i in.

- Zespoły problemowe

Zespoły problemowe powoływane są rokrocznie, tematyka przedmiotu ich działalności jest określana w sposób odgórny, biorąc pod uwagę aktualne zapotrzebowania dla dobra funkcjonowania Ośrodka. Członkowie Rady Pedagogicznej zgłaszają swą przynależność do poszczególnych zespołów w sposób dobrowolny zgodny z ich zainteresowaniami. Każdy członek Rady Pedagogicznej ma obowiązek określić do którego z zespołów będzie przynależał. Zespoły spotykają się na cyklicznych zebraniach przynajmniej 5 razy w ciągu roku szkolnego. Określają jakie konkretne efekty przyniosą działania ich zespołu. Działalność ta jest dokumentowana. Koncepcja Ośrodka zakłada utrzymanie najwyższych standardów w terapii i edukacji swych uczniów – celem stworzenia zespołów problemowych jest wypracowywanie i ciągle podnoszenie tych standardów.

WOLONTARIAT

W Ośrodku istnieje funkcja opiekuna wolontariuszy, który koordynuje pracę wolontariuszy na terenie Ośrodka i jeśli to potrzebne (wynika z potrzeb rodziny) pośredniczy we wprowadzaniu ich do domów rodzinnych uczniów. Zasady pracy wolontarystycznej opisane są w odrębnie stworzonym dokumencie („Zasady wolontariatu w SORW dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w Gdańsku”). Zgodnie z tymi zasadami wolontariuszem może zostać osoba, która przez minimum trzy dni będzie obserwowała ucznia w trakcie zajęć w Ośrodku (liczba obserwowanych zajęć może ulec zwiększeniu w przypadku, gdy wolontariusz zgłosi taką potrzebę, np. ze względu na potrzebę głębszego poznania ucznia, jednak liczba obserwacji nie powinna przekraczać pięciu dziennych spotkań). W ramach wolontariatu mogą pracować osoby, które ukończyły 18 rok życia, ale preferowani są studenci kierunków o profilu pedagogicznym lub psychologicznym. Celem Ośrodka jest nie tylko korzystanie ze wsparcia wolontarystycznego, ale także przygotowanie osób (chętnych wspierać uczniów z autyzmem i ich rodziców) do działań terapeutycznych w oparciu o skuteczne metody pracy, czyli te stosowane w Ośrodku. Weryfikacja przyszłych wolontariuszy odbywa się poprzez bezpośrednią rozmowę z opiekunem wolontariuszy poprzedzoną przyjęciem wypełnionego kwestionariusza, czyli „Formularza dla wolontariusza”, który zwykle przesyłany jest osobom zainteresowanym drogą elektroniczną.

Gotowość wolontariusza do samodzielnej pracy ocenia nauczyciel prowadzący ucznia i przekazuje ją opiekunowi wolontariatu. Koordynator do spraw wolontariatu, po konsultacji z nauczycielem i po rozmowie z wolontariuszem, podejmuje decyzję o samodzielnym podjęciu pracy przez wolontariusza na rzecz wybranego podopiecznego. Ponieważ idea wolontariatu

opiera się na całkowitej dobrowolności wolontariusz ma w każdej chwili prawo prosić o zmianę podopiecznego bez konieczności podawania przyczyn tej decyzji.

WSPÓLPRACA Z DOMAMI RODZINNYMI UCZNIÓW

W naszym Ośrodku szczególnie dużo uwagi poświęca się współpracy z rodzicami uczniów. Informacje o wzajemnych powinnościach znajdują się w najważniejszych dokumentach ośrodka: Statucie, Programie Wychowawczo-Profilaktycznym. Istnieje także odrębny dokument „Zasady współpracy pomiędzy SORW dla Dzieci i Młodzieży a rodzicami”. Dyrekcji i nauczycielom Ośrodka bardzo zależy na dobrej i ścisłej współpracy z rodzicami, gdyż daje to większe szanse sukcesów edukacyjnych i ma istotny wpływ na rozwój dzieci. W terapii osób z autyzmem niezbędne jest jednolite postępowanie, stosowanie tych samych konsekwencji.

Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel prowadzący opracowuje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny dla ucznia. Zanim to zrobi, pyta rodziców jakie są ich oczekiwania, co chcieliby ująć w programie, jakich umiejętności uczyć, nad jakimi niepożądanymi zachowaniami pracować. Poza tym, rodzice mogą w trakcie roku szkolnego zgłaszać swoje propozycje i wątpliwości co do realizowanego programu. IPET jest podpisywany przez rodziców. Gotowy program jest szczegółowo omawiany z rodzicami na indywidualnym spotkaniu. Wyjaśniane są wszystkie wątpliwości rodziców co do zasadności poszczególnych zadań oraz celów ogólnych. Dodatkowo wszystkie programy zmiany i redukcji zachowań niepożądanych oraz ich modyfikacje są każdorazowo podpisywane przez rodziców. Rodzice dokładnie wiedzą, jak i dlaczego pracuje się nad trudnymi zachowaniami ich dziecka.

Rodzice są systematycznie informowani przez nauczycieli o postępach i problemach edukacyjnych dziecka. Większość uczniów przyjeżdża do ośrodka busami i nauczyciele nie mają bezpośredniego kontaktu z rodzicami. Dlatego prowadzone są zeszyty korespondencji, w nich zapisywane są ważne informacje. Powszechnym sposobem komunikacji jest także kontakt mailowy i telefoniczny. Na stronie internetowej ośrodka rodzice mogą sprawdzać na bieżąco informacje o zbliżających się wydarzeniach lub tych, które miały już miejsce.

Dwa razy do roku – po zakończeniu pierwszego i drugiego semestru organizowane są wywiady, podczas których omawiana jest realizacja zadań ujętych w WOPFU. Rodzice otrzymują pisemne sprawozdanie zawierające szczegółowy opis realizacji wszystkich zadań ujętych w programie ich dziecka.

Ważnym zadaniem Ośrodka jest wspieranie rodziców w wychowaniu i opiece nad dzieckiem, przeciwdziałanie syndromowi wypalenia sił u nich. Wychowanie dziecka z autyzmem jest ogromnym wyzwaniem. Jeśli rodzice wyrażą taką potrzebę, tworzone są programy domowe na okres roku szkolnego lub na wakacje. Zawierają one opis zadań, które dziecko ma opanować lub utrwać w domu. Mogą to być zadania edukacyjne, często są to programy z zakresu samodzielności (np.: ścielenie łóżka, robienie porządków, golenie się, odkurzanie i wiele innych). Program domowy realizują rodzice lub w wyznaczonym zakresie nauczyciele. Przychodzą wówczas do domu, w określonych porach i wspierają rodziców w nauce określonych umiejętności. Programy opracowywane na okres wakacji realizują rodzice, w celu podtrzymania zdobytych już umiejętności (osoby z autyzmem mają często problem z generalizacją) lub zdobycia nowych. Nauczyciele zapraszają rodziców na swoje zajęcia do ośrodka. Mogą oni wielokrotnie w nich uczestniczyć. Nie tylko po to, by obserwować zajęcia, ale również uczyć się od nauczycieli metod i technik pracując pod ich okiem ze swoim dzieckiem. W zajęciach na terenie ośrodka mogą również brać udział osoby pracujące z uczniem w domu (np. w ramach SUO). Rodzice mają nieograniczone możliwości korzystania z tych zajęć.

Zachęcamy rodziców do korzystania z dostępnych form pomocy np. grupy wsparcia.

W wypadku nasilenia trudnych zachowań ucznia, na prośbę rodziców, organizujemy interwencję kryzysową na terenie domu. Pod nadzorem superwizorów wielu nauczycieli wspiera wówczas rodzinę w pracy nad niepożądanymi zachowaniami ucznia.

U nowych uczniów wprowadzamy w domu plany aktywności, pomagamy w organizacji przestrzeni do nauki. Pomagamy rodzicom przygotować dziecko do szczególnych wydarzeń w życiu np. przejście do szkoły, uczestnictwo w Pierwszej Komunii Świętej. Odwrażliwiamy na różnego rodzaju fobie, wspieramy w trudnych dla dziecka sytuacjach: wizytach u lekarza, dentystry, fryzjera. Rodzice mogą korzystać z organizowanych spotkań ze specjalistami np. dietetykiem, psychiatrą.

Ośrodek organizuje zajęcia popołudniowe, w których mogą uczestniczyć rodzice z dziećmi: zajęcia plastyczne, joga, gimnastyka. W czasie wakacji organizowane są półkolonie. W trakcie roku szkolnego uczniowie mogą korzystać z wyjazdów na „Zieloną Szkołę”, młodsze dzieci pozostać na jedną noc pod opieką nauczycieli w ośrodku.

Uczymy naszych uczniów spędzania czasu wolnego w adekwatny do ich wieku sposób, po to, by w domu odciążyć rodziców od nieustannej opieki nad nimi. Rodzicom przekazywane są na bieżąco informacje o nowościach wydawniczych dotyczących problematyki autyzmu, organizowanych szkoleniach, sympozjach, konferencjach.

WSPÓLPRACA ZE ŚRODOWISKIEM LOKALNYM

Otwartość i nastawienie na współpracę oraz dzielenie się wiedzą są ważnymi elementami koncepcji Ośrodka. Dlatego też Ośrodek aktywnie współpracuje ze środowiskiem lokalnym.

Od początku swojego istnienia współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Autystycznym (SPOA) w następujących dziedzinach:

- upowszechnianie wiedzy na temat autyzmu oraz efektywnych form edukacji i terapii. Rokrocznie z okazji Światowego Dnia Świadomości Sutyzmu 2 kwietnia, wspólnie organizowane są różne wydarzenia, takie jak konferencje, sympozja, szkolenia, czy spotkania przyjaciół osób z autyzmem.
- roszszerzanie oferty Ośrodka, poprzez organizowanie Zielonych Szkół, wycieczek, półkolonii, czy też zajęć z jogi i masażu, itp.
- Współdział w organizowaniu i prowadzeniu specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi te są prowadzone przez nauczycieli Ośrodka i terapeutów SPOA w pomieszczeniach naszej placówki i stanowią uzupełnienie zajęć prowadzonych w naszej placówce.

Ośrodek współpracuje z Centrami Aktywizacji Zawodowej i Społecznej dla Dorosłych Osób z Autyzmem przy Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Autystycznym. Nauczyciele z Ośrodka oraz terapeuci z Centrów wspólnie pracują nad następującymi zagadnieniami:

- profil absolwenta Ośrodka, który ma trafiać pod opiekę Centrów
- wypracowywanie standardów etycznych dot. edukacji i terapii
- wspólne realizowanie projektów dot. aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży z autyzmem
- prowadzenie szkoleń dla terapeutów Centrów oraz korzystanie ze szkoleń przez nich prowadzonych

Ośrodek współpracuje z uczelniami wyższymi prowadząc zajęcia terenowe i praktyki dla studentów.

Superwizorzy i dyrektor Ośrodka współpracują z Polskim Towarzystwem Psychologii Behawioralnej oraz Polskim Stowarzyszeniem Terapii Behawioralnej w działaniach na rzecz wypracowania jednolitych wymagań stawianych terapeutom behawioralnym w Polsce. Celem tych działań jest sformalizowanie i ujednolicenie szkoleń zawodowych dla terapeutów behawioralnych i tym samym określenie takich wymagań, by terapia behawioralna, była jednoznacznie utożsamiana z najwyższą jakością usług terapeutycznych. Ośrodek jest ośrodkiem szkoleniowym w procesie zdobywania licencji PLTB.

Ośrodek bierze czynny udział w projekcie „Gdański Program Edukacji Kulturalnej”. Celem projektu jest tworzenie lokalnych programów edukacyjnych, kształtujących umiejętności aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, stanowiący ważny element rozwoju społecznego. Program edukacji kulturalnej ma sprzyjać rozwijaniu placówek oświatowych, jako miejsca realizacji koncepcji wychowania przez sztukę oraz rozbudzania aktywności i indywidualnej ekspresji artystycznej. Celem edukacji jest takie działanie na emocje, które wywoła u młodych ludzi umiejętność aktywnego doznawania piękna, które umożliwi im kreatywny kontakt ze sztuką. Ośrodek realizuje cele projektu poprzez udział w imprezach szkolnych, konkursach, przeglądach, festiwalach, festynach, lekcjach muzealnych, warsztatach plastycznych, koncertach, wystawach, spektaklach.